

Welkom in het grensoverschrijdende natuurbelevingsgebied Holtmühle – Galgenvenn!

U kunt hier veel interessante dingen en wetenswaardigheden over de inheemse dieren- en plantenwereld te weten komen. Maak een wandeling over de aangegeven routes en ontdek de grote verscheidenheid en schoonheid van het landschap. Naast uitgestrekte dennenbossen treft u er lanen, kleine loofbossen, plassen en open stukken veen- en heidegrond aan. Het parkeerterrein bij "Haus Galgenvenn" is een goed vertrekpunt voor wandelingen door het Duitse deel van het natuurbelevingsgebied.

Natuurbelevingsgebied Holtmühle - Galgenvenn

De groene route volgt de grens en komt na ongeveer 1 km samen met de witte route, die het Nederlandse deel van het natuurbelevingsgebied "Holtmühle – Galgenvenn" ontsluit en verderop wordt beschreven. Onderweg loopt u door bossen met berken en eiken, die eertijds het houtbestand in het grensbos vormden, voordat dit systematisch met dennen werd herbeboost. Door een dennenbos en langs een kleine heidevlakte leidt de route terug over de "Romeinse heerbaan". Deze weg met zijn typisch kaarsrecht verloop was ooit een belangrijke verbindingsweg in het Romeinse Rijk. Hij verbond Heerlen via Tudderen en Melick bij Roermond met Xanten.

Na het passeren van een laan met zomereiken komen de groene en de gele route weer samen. In dit deel van het grensbos hebt u nu al verschillende lanen in een overwegend uit dennen bestaand bos gezien. De reden waarom hier hoofdzakelijk dennenbomen groeien, hangt nauw samen met de herbebossing in de naoorlogse jaren, toen er geen ander plant- en zaaigoed in zo ruime mate beschikbaar was. Daar kwam nog bij dat door de bosbrand in de zomer van 1947 ook de bosgrond verwoest werd. Waar in het kader van de herbebossing loofbomen werden geplant, om de jonge cultures te beschermen tegen de sterke westenwind, moest veelal teelaarde worden aangevoerd om de plantgaten mee te vullen.

Een goed vertrekpunt voor een wandeling over de witte route is het parkeerterrein bij het informatie- en bezoekerscentrum ToWaNa, waar u ook nadere informatie over het natuurbelevingsgebied "Holtmühle – Galgenvenn" kunt krijgen. Duizenden jaren geleden hebben de Rijn en de Maas het landschap gevormd. Daarbij ontstonden opvallende structuren zoals de terraskant van de Maas, die voor u ligt en die langs de Nederlands-Duitse grens loopt. Ook tegenwoordig nog verleent deze het gebied een bijzondere charme. Het 20 m hoger gelegen grensbos is vanwege zijn zandige bodemgesteldheid arm aan waterlopen. De neerslag sijpelt snel weg in de poreuze, zandige ondergrond. Alleen waar er vlak onder het bodemoppervlak ondoorlatende grondlagen zijn, kan het regenwater worden opgestuwd.

Iets verderop komt u bij een beekje dat in de terraskant ontspringt. De weg gaat nu tegen de helling op naar de bovenkant van het terras, waar hij tussen de grenspunten 435 en 434 samenkomt met de groene route. Hier lopen nog meer wandelroutes, zoals de Europese langeafstandswandelroute E 8 (Amsterdam – Bratislava), de Nederlandse LAW 9 ("Pieterpad" van Pieterburen naar de St. Pietersberg) en de X1 van de Verein Niederrhein (Kleef – Aken).

De twee met groen en geel aangegeven wandelroutes lopen langs het terrein van de Sequoiafarm. Dit deel van het grensbos was door houtkap in de eerste jaren na de oorlog en door bosbranden in de hete zomer van 1947 zo sterk aangetast dat het nagenoeg volledig herbeboost moest worden. Dr. Martin en zijn echtgenote legden destijds proefterreinen aan waar vooral mammoetbomen (sequoia's) opgekweekt werden. Dat was het begin van de Sequoiafarm.

Via de rode-eikenlaan komt u bij een oude winterlinde, die ook wel "douaniers-linde" wordt genoemd, omdat zich onder haar schaduwrijke kruin vroeger vaak de douaniers ophielden.

Langs een laan met uit elkaar staande berken wordt de tocht voortgezet in de richting van de Hühnerkamp. De naam "Hühnerkamp" verwijst naar het feit dat hier vroeger kornoenders voorkwamen. Het ongeveer 25 ha grote terrein was gedurende vele jaren als akker in gebruik. Sinds het terrein in 1995 eigendom van de Kreis Viersen is geworden, wordt het niet meer voor landbouwkundige doeleinden gebruikt. Hierdoor verschijnt er in dit natuurontwikkelingsgebied langzamerhand weer een vegetatie zoals we die aantreffen op heidegrond en mager-grasland. Het regelmatig beweiden met schapen bevordert dit proces. Dit met bossen omzoomde heidelandschap is tegenwoordig het leefgebied van de veldleeuwerik, de boomleeuwerik en de boompieper.

De tocht wordt nu voortgezet in de richting van de grens. Even voorbij het café "Maalbecker Höhe" kunt u kiezen: de gele route loopt verder via de tamme-kastanjelaan, langs het Galgenvenn terug naar het parkeerterrein bij het "Haus Galgenvenn".

Voordat u weer bij uw vertrekpunt komt, moet u niet verzuimen een ommetje te maken naar het "Galgenvenn". Door het bos komt u bij een bruggetje, vanwaar u een uitzicht hebt op dit stuk veen. Ooit een gerechtsplaats, zoals de naam verraadt, werd het "Galgenvenn" in de 19de eeuw – net als andere veengronden – gebruikt voor de aanleg van vlasrootputten. In deze doorgaans rechthoekige, met water gevulde kuilen werden de op het land geoogste vlasplanten in bundels voor meerdere weken ondergedompeld. Dit leidde tot een ontbindingsproces, waarna de vlasvezels gescheiden konden worden van de houtige stengels. Vanwege de stank die tijdens de ontbinding van de vezels ontstond, konden vlasrotten alleen ver van de bewoonde wereld worden aangelegd. Uit het merendeel van de tegenwoordig zichtbare putten is in het recente verleden het slijk verwijderd. Daardoor ontstonden ecologisch waardevolle meertjes. Diverse soorten salamanders en libellen behoren tegenwoordig tot de karakteristieke fauna. Kenmerkend voor de plantenwereld van het veen zijn vooral de echte dopheide en het slanke wollegras. Ook de zachte berk, de grauwe wilg, het bentgras en veenmossen zijn er rijkelijk vertegenwoordigd.

De in het Duitse deel van het natuurbelevingsgebied gelegen veengronden hebben hun ontstaan te danken aan deze stuwende grondlagen dicht onder het oppervlak. Aan de terraskant aan Nederlandse zijde komen kleilagen en daarmee het regenwater in de vorm van bronnen uit de helling te voorschijn.

Een eindje voorbij camping "De Eekhoorn" maakt het pad een bocht en loopt dan door een bos met dennen en berken. De tocht gaat nu over een terrein met aanzienlijke hoogteverschillen, parallel aan de iets hoger gelegen terraskant. Op deze plaatsen konden vroeger de uit de helling te voorschijn komende kleilagen gemakkelijk met de spade worden afgegraven. Van de op die manier gewonnen klei werden vervolgens dakpannen gemaakt. Overgebleven zijn talrijke kleine plassen – leefgebied van kikkers en salamanders.

Dit project is tot stand gekomen in het kader van het Operationele Programma INTERREG II van de euregio rijn-maas-noord met financiële ondersteuning van het Europese Fonds voor regionale ontwikkeling, het Ministeriums für Wirtschaft und Mittelstand, Energie und Verkehr des Landes NRW, het Ministerie van LNV/ROM (NUBL) en de Provincie Limburg.